УДК 159.9:314.151.3-054.73

Василь Анатолійович Пєтухов,
здобувач вищої освіти
академічної групи ПСМз 24-1
Науковий керівник:
Ірина Олексіївна Пєтухова,
кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри психології,
педагогіки та суспільних дисциплін
Державного податкового університету
ORCID 0000-0002-5194-5333

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

За даними Київської обласної військової адміністрації за 2024 рік на Київщині зареєстрували майже 258 тисяч внутрішньо переміщених осіб (далі – ВПО) з окупованих і небезпечних територій [2]. У Ірпінській територіальній громаді станом на 1 січня 2025 офіційно зареєстровано 23 853 ВПО, що становить понад 9 відсотків усіх переміщених осіб по Київській області (з них: діти до 18 років – 4 809; жінки – 13 998; чоловіки – 9 854; багатодітні сім'ї – 6; пенсіонери – 4 664; особи з інвалідністю – 1 317) [3].

За версією «Forbes Ukraine», до повномасштабного вторгнення Ірпінь посідав 7 місце у рейтингу найкращих міст України для ведення бізнесу на основі 10 критеріїв: «Ділова активність», «Регіональний Doing Business», «Купівельна спроможність», «Транспортне сполучення», «Прозорість міської влади», «Безпека», «Освіта», «Готовність до пандемії», «Міграційна привабливість» і «Екологічна ситуація» [1].

Оскільки питання повернення окупованих територій буде розв'язуватися тривалий час, актуальності набуває адаптація ВПО до нових умов проживання.

З метою визначення особливостей соціально-психологічної адаптації ВПО, які перебувають у Ірпінському регіоні, у березі 2025 року нами було проведено анкетування [4], яке охопило 41 респондента.

У ході дослідження було з'ясовано, *зайнятість ВПО* і визначено, що працюють 65,9 %, не працюють 14,6 %; мають часткову зайнятість 4,8 %; навчаються 4,9 %; пенсіонери 4,9 %; у декретній відпустці 4,8 %.

До Ірпінського регіону ВПО переміститися з: Донецької (36,6 %), Запорізької (14,6 %), Луганської (12,2 %), Дніпропетровської (9,8 %) Миколаївської (7,3 %), Херсонської (14,6 %) областей.

Тривалість перебування ВПО на території Ірпінської громади: з моменту повномасштабного вторгнення (39 %), з 2014 року (17,1 %), з 2019 року (14,9 %) до двох років (17,1 %), понад три роки (4,9 %).

Серед причин, за якими ВПО обрали для проживання Ірпінську територіальну громаду можна виділити наступні: тут живуть рідні і знайомі (48,7 %), випадково (22 %), знав про місто раніше (9,8 %), близько до столиці (4,9 %), отримала роботу (9,8 %), допомогли волонтери (2,4 %).

До труднощів, із якими стикаються ВПО на території Ірпінської громади респонденти віднесли такі: пов'язані із житлом (34,1 %), пов'язані із ментальним здоров'ям (17,1 %), пов'язані із медичним обслуговуванням (12,2 %), в адаптації до нового місця роботи, відсутність друзів, знайомих (9,8 %), в освітній сфері (7,3 %), пов'язані із соціальним супроводом у оформленні документів (7,3 %), відсутність роботи (7,3 %).

На питання «Чи вважаєте Ви себе людиною, яка адаптувалася за цей час до життя в нових умовах» респонденти дали такі відповіді: так (41,5 %)*;* швидше так (43,9 %)*;* ні (9,8 %); швидше ні (4,9 %).

Після завершення війни (61 %) залишаться в Ірпінській громаді; (14,6 %) поїдуть додому; (19,5 %) ще не вирішили; (2,4 %) знайдуть для проживання іншу громаду. Цікаво, що відповідь виїду за кордон не була обрана ВПО, які приймали участь у опитуванні.

Перспективами наступних наукових розвідок вважаємо емпіричне дослідження соціально-психологічної адаптації внутрішньо переселених осіб до умов перебування на території Ірпінської громади із використанням наступного психодіагностичного інструментарію: Опитувальник К. Роджерса для визначення адаптованості / неадаптованості особистості; методика дослідження соціально-психологічної адаптації К. Роджерса – Р. Даймонда; опитувальник якості життя SF-36; шкала соціальної реадаптації по Холмсу і Райху; методика для оцінки рівня розвитку адаптаційних можливостей особистості Маклакова, Чермяніна.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ірпінська міська територіальна громада. URL : https://rebuildukraine.in.ua/irpinska-hromada2#services-5

2. Моя Київщина. URL : http://surl.li/tbewvk

3. Ірпінська міська рада : офіційний вебсайт. URL : https://imr.gov.ua/23853-vnutrishno-peremishheni-osoby-zareyestrovani-v-upszn-irpinskoyi-miskoyi-rady-stanom-na-1-sichnya-2025-roku

4. Соціально-психологічна адаптація ВПО Ірпінської територіальної громади. URL : https://docs.google.com/forms/d/1cJikRRx8vkQbGVT1LFjh5iFU4FHK_lRSCOXgO7vC6uo/edit